

سخن امام علی (ع) درباره تعلقات دنیوی/ تحمل پرستی بار دنیا را سنگین می کند

امام علی (ع) افراد انسان را به رهروان یک قافله تشبیه می کند که از گذرگاههای سخت می گذرند و آنها که در تحمل پرستی فرو می روند و بارهای سنگین را بدون دلیل بر دوش می گیرند در زیر آنها زانو خواهند زد و در بیابان زندگی تنها خواهند ماند و به سر منزل سعادت نخواهند رسید.

خبرگزاری مهر - امام علی (ع) افراد انسان را به رهروان یک قافله تشبیه می کند که از گذرگاههای سخت می گذرند و آنها که در تحمل پرستی فرو می روند و بارهای سنگین را بدون دلیل بر دوش می گیرند در زیر آنها زانو خواهند زد و در بیابان زندگی تنها خواهند ماند و به سر منزل سعادت نخواهند رسید.

امام علی (ع) در خطبه 21 نهج البلاغه می فرماید: **فَانْكُمْ لَوْ عَايَنْتُمْ مَا قَدْ عَايَنَ مَنْ مَاتَ مِنْكُمْ لَجَزَعْتُمْ وَ وَهَلْتُمْ وَ سَمِعْتُمْ وَ اطْعَمْتُمْ، وَلَكِنْ مَحْجُوبٌ عَنْكُمْ مَا قَدْ عَايَنُوا، وَ قَرِيبٌ مَا يُطْرَحُ الْحِجَابُ. وَ لَقَدْ بُصِرْتُمْ اِنْ اُبْصِرْتُمْ، وَ اُسْمِعْتُمْ اِنْ سَمِعْتُمْ، وَ هُدِيتُمْ اِنْ اِهْتَدَيْتُمْ. بِحَقِّ اَقُولُ لَكُمْ: لَقَدْ جَاهَرَتْكُمْ الْعِيْرُ، وَ زُجِرْتُمْ بِمَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ، وَ مَا يُبْلَغُ عَنِ اللّٰهِ بَعْدَ رُسُلِ السَّمَاءِ اِلَّا الْبَشَرُ»**

ترجمه این عبارت این است: **و اگر شما آنچه را مردگان شما دیدند مشاهده می کردید به شیون می نشستید و اندیشناک می شدید و مستمع حق گشته به اطاعت برمی خاستید، ولی آنچه آنان دیدند از دید شما پوشیده است و به زودی پرده ها برداشته می شود. (ای مردم) بینایان کردند اگر بنگرید، و شنوایان نمودند اگر بشنوید، و هدایتان کردند اگر هدایت پذیرید، به درستی می گویم: عبرتها برای شما آشکار است و به چیزی که عامل بازدارنده است نهی شدید، و پس از فرشتگان آسمان از جانب خداوند جز انسان (واجد شرایط) تبلیغ حق نمی کند.**

به نحو سالبه کلیه هیچ لذتی برای مؤمن به اندازه لذت مرگ نیست، اگر به ما گفتند دنیا مسافرخانه است یعنی همین آن وقت آدم راحت زندگی می کند.

سبکبار شوید تا به قافله برسید

سید رضی می گوید: این سخن امام (ع) پس از سخن خدا و پیغمبر (ص) با هر سخنی سنجیده شود بر آن برتری خواهد داشت و از آن پیشی خواهد گرفت و اما جمله **و تخففوا تلحقوا**: سبکبار شوید تا به قافله برسید» کلامی کوتاه تر و پر معنی تر از آن شنیده نشده، چه کلمه ژرف و عمیقی؟! چه جمله پر معنی و حکمت آمیزی است که تشنگی دانش را بر طرف می کند؟ ما عظمت و شرافت این جمله را در کتاب **الخصائص** بیان کرده ایم.

و تخففوا تلحقوا... این دو جمله کوتاه که در حقیقت از دو کلمه تشکیل شده همان طور که مرحوم سید رضی اشاره می کند بیش از آنچه تصور شود عمیق و جالب و پر معنی است. در این جمله امام (ع) افراد انسان را به رهروان یک قافله تشبیه می کند که از گذرگاه های پر پیچ و خم و گردنه های سخت و صعب العبور می گذرند، آنها که بارشان سنگین باشد در این پیچ و خم ها و می مانند و در میان بیابان تنها و مواجه با انواع خطرها خواهند بود، همین طور آنها که در زندگی در تحمل پرستی فرو می روند و بارهای سنگین و مختلفی را بدون دلیل بر دوش می گیرند، بالاخره در زیر آنها زانو خواهند زد و در بیابان زندگی یکه و تنها فرو خواهند ماند و هرگز به سر منزل سعادت نخواهند رسید: آری سبکبار شوید تا به قافله برسید!

اخلاق، تعلقات دنیوی را کم می کند

منظور امام (ع) از سبکبار بودن، کم کردن تعلقات دنیوی است، آیت الله جوادی آملی یکی از مهمترین روشهای کاهش تعلقات دنیوی را اخلاق می داند. ایشان می فرمایند: اخلاق سهم تعیین کننده در دو چیز دارد: یکی اینکه به انسان می فهماند از خدا چه بخواهد یکی اینکه به انسان می فهماند چطور بخواهد. گفتند چیزی بخواهید که بماند و می ماند و با شماست و شما را یاری می کند و همراهی می کند. برخی از امور است که ما آنها را می کنیم آن ما را رها نمی کند همین تعلقات مالی است معنای مرگ این نیست که آن پزشک معالج گواهی دفن بدهد این یک مرگ طبی است که انسان را دفن می کنند معنای مرگ، انتقال از دنیا به برزخ است ولی این انتقال کار آسانی نیست.

هر کسی به آسانی وارد برزخ نمی شود، اینکه می گویند سكرات الموت فشار جان دادن ناظر به همین بخش است. مشکل ما در حال مرگ این است که ما این مواد را رها می کنیم ولی تعلق به این مواد ما را رها نمی کند درد ما از اینجا شروع می شود، چرا یک معتاد را گرفتند دردش شروع می شود برای اینکه متعلق عادت را از او می گیرند (یک) تعلق همچنان باقی است (دو) تعلق بدون متعلق دردآور

است (سه). ما که می‌میریم همه مواد را از ما می‌گیرند (یک) تعلق مانده است (دو) تعلق بدون متعلق، فشارآور و دردآور است این همان فشار جان دادن است (سه)

لوازم زندگی زینت شما نیستند

اخلاق کاری که می‌کند می‌گوید آنچه جزء لوازم زندگی است تهیه کن ولی متعلق به آنها نباش آنها را به دل راه نده آنها زینت شما نیستند کل آنچه در زمین است زینت زمین است إنا جعلنا ما على الأرض زينة لها [1] نه «لكم» اگر باغ است اگر راغ است و اگر خانه است و اگر فرش است و اگر اتومبیل است همه اینها زينة الأرض است نه زينة الإنسان إنا جعلنا ما على الأرض زينة لها نه «لكم» آنکه در سوره مبارکه حجرات است مشخص کرد فرمود: حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ [2]

این زینت جان شماسست جمال جان شماسست جلال جان شماسست با شما هم هست شما را آبرومند می‌کند پس زينة الأرض مشخص است زينة السماء هم مشخص شد اگر کسی به این فکر بود که به زیر آورد چرخ نیلوفری را بر فرض با سفینه‌ها وارد کرات دیگر شد این ستاره‌ها را هم تسخیر کرد باز زینت انسان این ستاره و شمس و قمر نیست فرمود: إنا زينا السماء الدنيا بزينة الكواكب [3] اینها زينة السماء هستند نه زينة الانسان، زینت انسان همان حقیقت ادراک و علم و معرفت و ایمان است که با اوست حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ اخلاق این چیزها را به آدم می‌فهماند آدم راحت زندگی می‌کند و راحت هم می‌میرد هیچ لذتی برای مؤمن به اندازه لذت مرگ نیست هیچ! در آن حال ائمه را می‌بیند [4]

ما که الآن تمام افتخارمان این است که مثلاً ضریح مطهر سیدالشهدا (ع) را ببوسیم اگر خود حضرت را زیارت بکنیم چه می‌شود. هیچ یعنی هیچ به نحو سالبه کلیه هیچ لذتی برای مؤمن به اندازه لذت مرگ نیست، اخلاق کارش این است به آدم می‌گوید چیزی که تو را رها می‌کند و اگر تو به او دل ببندی او تو را رها نمی‌کند به عذاب الیم گرفتار می‌کند رهایش کن به مقداری که آبرو تأمین شود خب تأمین می‌کنی ولی دل نبند شما وقتی برای حج و عمره و امثال ذلک به سرزمین وحی می‌روید بالأخره در مسافرخانه‌ای زندگی می‌کنیم این مسافرخانه را در حد مسافرخانه می‌شناسید نه بیش از آن، اگر به ما گفتند دنیا مسافرخانه است یعنی همین آن وقت آدم راحت زندگی می‌کند.

پی نوشت:

- 1- سوره کهف، آیه 7.
- 2- سوره حجرات، آیه 7.
- 3- سوره صافات، آیه 6.
- 4- الکافی، ج3، ص127 و 128.